

YAPI ÇÖZÜMLEMESİ

“Mimarlık Fakültesini Çözümlemek”

DOÇ. DR. AYNUR ÇİFTÇİ

Y.T.Ü. MİMARLIK FAKÜLTESİ RESTORASYON ANABİLİM DALI

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

"DAMATLAR DAİRESİ" YTO MİMARLIK FAKÜLTESİ

Demetler Deiresli Babı Cephesi (2010)

Dematlar Dairesi Babı Cephesi 1937 Sonrası Durum

Demeller Dairesi Güney Cephesi (2010)

1930'lu yılların ikinci yarısında Yıldız Teknik Üniversitesi'nin kurullarında geçen Damatlar kompleksi oldu Yıldız Saray'ın hararı olan kullandığı otonom alvudunda yer alır. Yıldız Sarayı'nın Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi binası olarak kullanılmaktadır. Yaptı özün planında özün cephesinde birbirinden bağışmış girişleri olan dört darinden oluşturduğı dikörtgen bir kitledir. Her darinden ayrı kullancısı oldu. İspit edilmemiş. Eski projelerde darelerin altından Osmanlıca olarak yazılmış Abdülrahim, İbrahim Tekir, Selim ve Ahmet isimli kullandığını. Bu isimler o dönemde yapılan kuruluşunda o kıldire aitti. Damatlar Darainesin olduğu, Yıldız Teknik Üniversitesi bünyesinde bulunan dört adet Şehzade Kökü, gününide ise Çukur Saray ile alır. Yaptı cephe özellikleri ve dört darinden oluşan tek bir yapı kitledi olarak ele alındı, Çukur Saray ile olan benzerlikleri nedeniyle aynı dönemin yapıları olduğunu düşündürmektedir. Eski projeler, haritalar ve fotoğraflardan da elde edilen bilgiler doğrultusunda, yapının II. Abdülhamit döneminde (1878-1909) altı olduğu anlaşıyor. Cephe özellikle 19. yüzyıl Osmanlı batılılaşma dönemi mimarisini yansıtmaktadır. Darilerin, plan özellikleri açısından Osmanlı Saray yapılarında varlığını sürdüren, geleneksel yemeli (sallı) olan orta sofaya (salon) kadar olan oluşan plan tipi sahiptir ve üç katlı olur. Yaptı, en kapsamlı mihale 1937 yılında uygulanmıştır. Yapının dönüşüm projesi Emin Onat, setin projesi Sal Kuran tarafından yapılmıştır. Yapının müteahhidi ise Victor Amdemsidek üstlenmiştir. Mihaleler kapsamında, özün aşşap döşemeler betonarme çivili; soğanlık tın ara duvarları kaldırılarak koridor halinde petrilmiş ve dört darinden oluşan yapının ara duvarları kaldırılarak tek bir yapı haline dönüştürülmüştür. Yaptı, en duvar kalem işleri kaybolmuş; Yapı Tavan ve duvar kalem işleri ve yeni işlere yönelik kursus değıştirilmiş ve yeni işlere yönelik bir yapı oluşturulmuştur. Merdiven ve giriş değıştirilmiş, kırk konunda ve strüktür ile giriş değıştirilmiş, kırk konunda ve strüktür ile değıştirilmiştir.

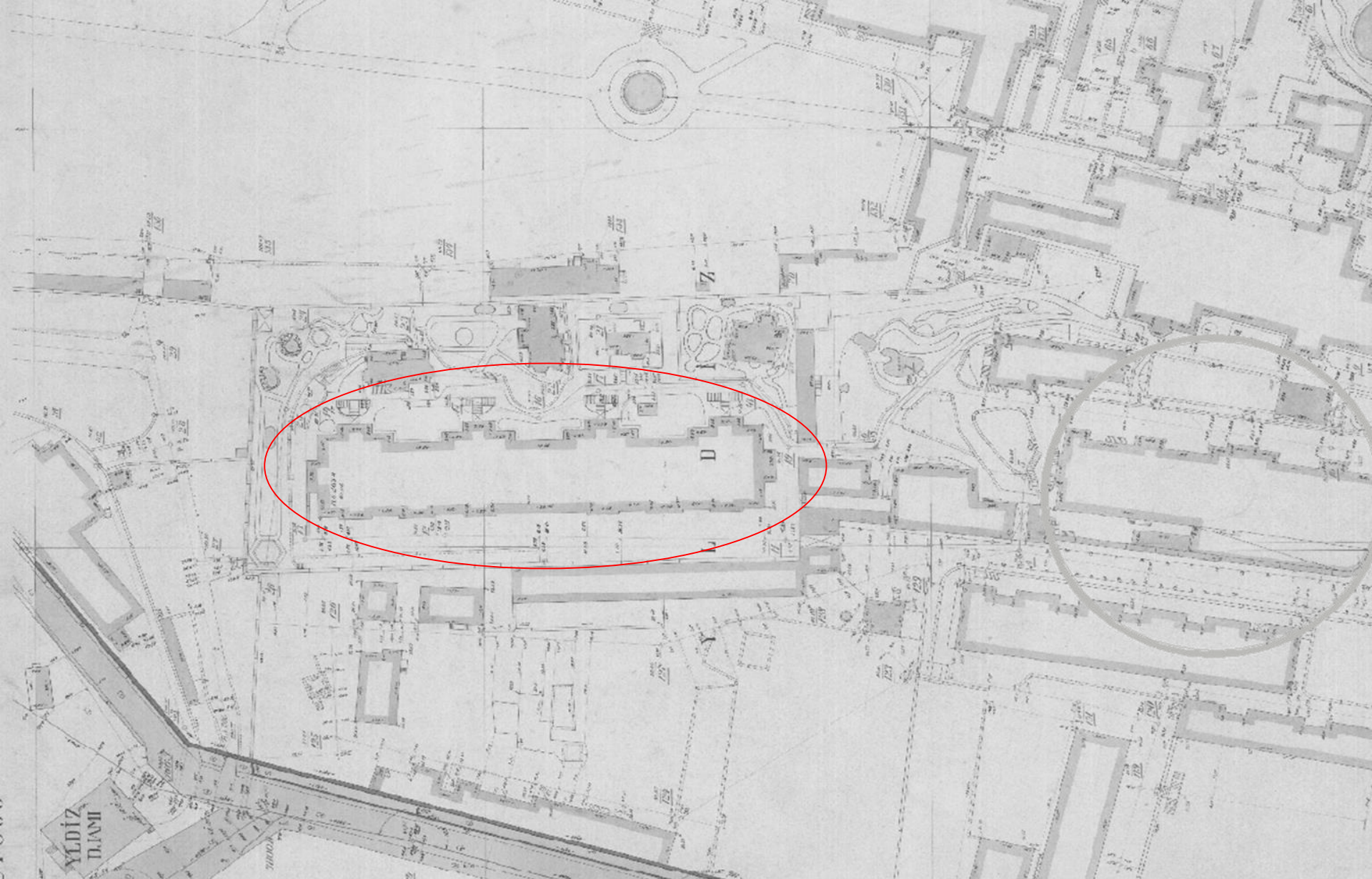
YAPININ EĞİTİM İŞLEVİLİ DÖNÜŞÜMÜ

- Günümüzde Mimarlık Fakültesi olarak kullanılan ve Yıldız Sarayı'nın Damatlar Dairesi olarak bilinen II. Abdülhamit (hd 1876-1909) döneminde inşa edilen yapı, inşasından sonra kısa bir dönem kullanılmış, sarayın terk edilmesiyle birlikte işlevsiz ve bakımsız kalmıştır.
- Bir müddet askeri birimler tarafından kullanılan yapının TBMM'nin 1936 Aralık ayında aldığı bir kararla, T.C.'nin eksikliği bilinen, acil ihtiyaç duyduğu mimar ve mühendislerini yetiştirmek amacıyla dönüştürülmesine karar verilmiştir.

1942 tarihinde tamamlanan uygulama sonrasında batı, kuzey ve doğu cepheleri
(Y.T.Ü. İnsan Kaynakları Geliştirme Arşivi)

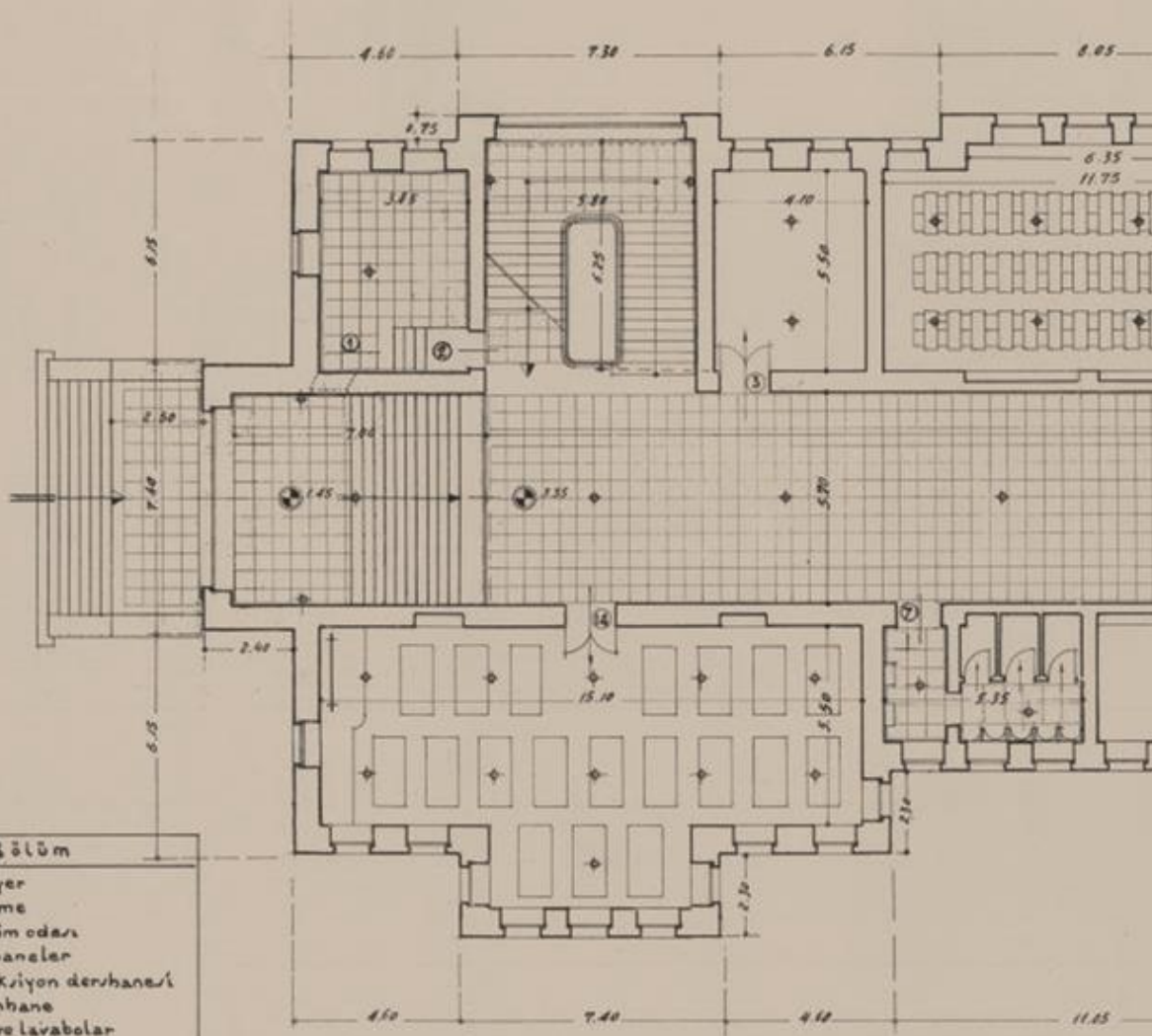
- **Bir Yapıyı Çözümlemenin Araçları:**
- Yapının kendisi, mevcut izler
- Belgeler: Harita, çizim, fotoğraf, yazılı ve görsel tüm kaynaklar
- Arşivler (kişisel, özel, kurumsal vs.)
- Kullanıcılardan gelen bilgiler (sözlü tarih çalışması)

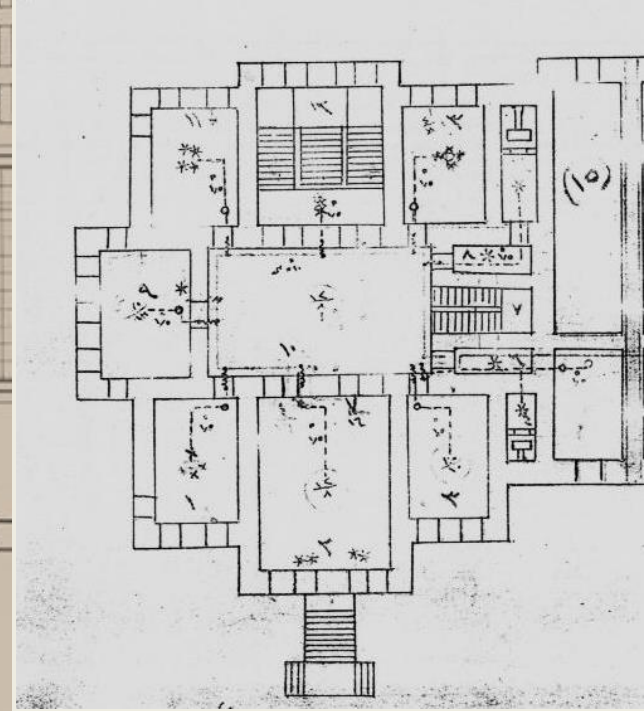
Deutsches Syndikat für Staedtbauliche Arbeiten.

1913-1914 tarihli Yıldız Sarayı haritasında Damatlar Dairesi (Echelle 1:500)

Harita da yapının kütle biçimlenişi, beden duvarları, dairelerin girişleri ve yakın çevre yapıları, peyzaj düzenlemesi görülmektedir.

11.	Bölüm
1	Vestiye
2	Hademe
3	Muallim odası
4	Derhaneler
5	Projeksiyon derhane'si
6	Resimbane
7	Helale lavabolar
8	Anfiodituar
9	Resimcileri odası
10	Muavinler odası
11	
12	Tedris bürosu
13	
14	Proje salonu

Damatlar Dairesi' nin 1937 yılından önceki durumunu gösteren zemin kat planı (Milli Saraylar Daire Başkanlığı Hazine-i Hassa arşivi Yıldız 10. Defter)

Damatlar Dairesi' nin 1937 Müdahalesine Ait Zemin Kat Önerisi (YTÜ Yapı İşleri Daire Başkanlığı)

YAPININ EĞİTİM İŞLEVİ DÖNÜŞÜMÜ

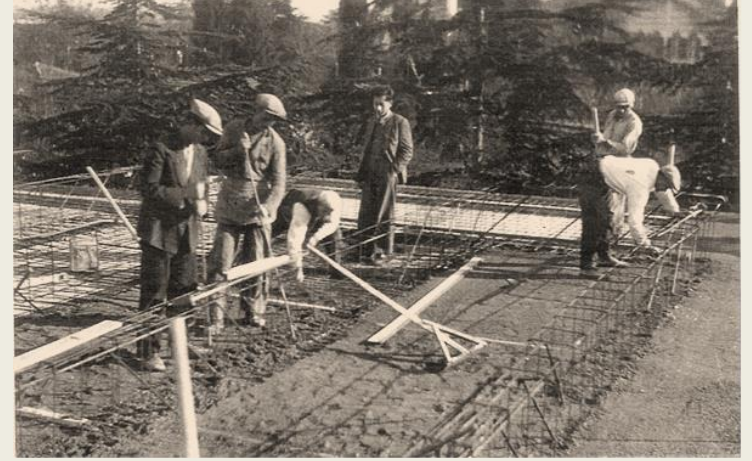
•1937’de başlayıp 1942’de tamamlanan dönüşüm projesinde saray yapısının tüm ahşap döşemeleri, ahşap tavanları, ahşap doğramalı sofa camekânları, pencereleri, merdivenleri sökülümüş, döşemeleri betonarmeye çevrilmiştir. Düzenlemede yapının sadece ihtiyaç duyulan kagir beden duvarları korunmuştur.

•Saray yapısının özelliğini oluşturan tüm mimari ve dekoratif elemanlar sökülürken sadece ahşap iç mekân kapıları korunarak yeni düzenlemede sınıf kapıları olarak kullanılmıştır.

•Dış cephe düzeni tamamen değiştirilmiş, bezemeler ve özgün ana giriş merdivenleri kaldırılmıştır.

•1942’de tamamlanan uygulama ile yapı gabarisi korunmakla birlikte yeniden tasarlanarak Cumhuriyet’in modern mimar ve inşaat mühendislerini yetiştirmeye hazır hale getirilmiştir.

Dönüşüm projeleri: Emin Onat
Statik projesi: Sait Kuran
Müteaahit: Victor Adamandidis

Çatıda yapılan betonarme yapım tekniği uygulamaları (F: 1937-1942, Prof. Sait Kuran Arşivi)

Damatlar Dairesi Batı Cephesi 1937 Sonrası (İnsan Kaynakları Geliştirme Merkezi Arşivi)

Yok olanlar ve eklenenler